השפעת התערבות הדרכתית ממוקדת בנושא שימוש בכלי DASA להערכת מסוכנות ותכנון התערבות, על עמדות ונכונות צוות להשתמש בכלי זה בפרקטיקה היומיומית

מר סאאד מרעי | גב' דורית קופפר גרשון - היחידה לניהול סיכונים, בטיחות המטופל ואבטחת איכות הטיפול מרכז בריאות הנפש שלוותה

רקע

אלימות בקרב מטופלים באישפוז פסיכיאטרי מהווה אתגר מרכזי, המשפיע באופן ישיר על בטיחות הצוות ועל איכות הטיפול הניתן. אחד הקשיים המשמעותיים בהתמודדות עם תופעה זו הוא העדר היכולת לנבא מראש התנהגות אלימה. כלי DASA (Dynamic Appraisal of Situational Aggression)
פותח לצורך הערכת מסוכנות דינמית לטווח הקצר, ומאפשר זיהוי מוקדם של פוטנציאל לאלימות ב24 השעות הבאות, על בסיס מדדים התנהגותיים מובנים.

לצד היתרונות של שימוש בכלים מובנים, הספרות מצביעה על כך שעמדות הצוות כלפי הערכת מסוכנות וטכנולוגיות חדשות מהוות גורם מכריע בהצלחת הטמעתן.

שיטה

המחקר בוצע במסגרת פרויקט איכות לפי מודל PDSA (Plan Do Study Act)
בשלב התכנון זוהתה בעיית האלימות במחלקות האישפוז, כאשר נתוני שנת 2024 הצביעו על 94 מקרי אלימות כלפי אנשי צוות, מתוכם 65%אלימות פיזית. הנתונים הדגישו את הצורך בכלי מובנה ואובייקטיבי להערכת מסוכנות, מעבר להערכת מסוכנות בלתי מובנית.
בשלב הביצוע נאספו נתונים באמצעות שאלון עמדות מתוקף, שבחן שלושה תחומים מרכזים : עמדות כלפי כלים להערכת מסוכנות, עמדות כלפי לקיחת סיכון מושכל בטיפול, ועצמדות כלפי אחריות ותמיכה בניהול סיכונים, וכלל 13 היגדים שנבדקו בסולם Likert.
. SPSS השאלון הופץ בקרב צוות סיעודי, ונותח סטטיסטית באמצעות תוכנת תוך שימוש במדדי מהימנות (Cronbach's alpha) ומבחן TEST.T לבדיקת הבדלים קבוצות במשתנים רציפים.

מאפייני המשתתפים

ערך	מדד
53	מספר משתתפים
49.1%	גברים
50.9%	נשים
42.07	גיל ממוצע
10.09 שנים	ותק מקצועי ממוצע

ממצאים טרם ההתערבות

הממצאים טרם ההתערבות הצביעו על עמדות חיוביות מתונות אך אמביוולנטיות כלפי השימוש בכלי DASA. מצד אחד, הצוות הכיר בחשיבות הכלי ככלי תומך קבלת החלטות, אך מצד שני חלק מהמשתתפים לא ראו בהערכת מסוכנות חלק אינטגרלי מתפקידם המקצועי, והעדיפו לייחס אחריות זו לרופא.

מטרת הפרויקט

מטרת הפרויקט הייתה לבחון את עמדות הצוות הסיעודי כלפי שימוש בכלי DASA, וכן להעריך את השפעתה של התערבות הדרכתית ממוקדת על עמדות אלו ועל מוכנות הצוות ליישום הכלי בפרקטיקה הקלינית.

ההתערבות

בהתאם לממצאים אלו פותחה התערבות הדרכתית אשר כללה הסבר תאורטי על הכלי, הדגמת אופן השימוש בו, וכן פעילות חווייתית המבוססת על ניתוח אירועי אלימות אמיתיים בהתאם לקריטריונים של DASA. ההתערבות נועדה ליצור שפה מקצועית אחידה בצוות ולהפחית חששות, תוך הדגשת תרומת הכלי לזיהוי מוקדם והתערבות מניעתית.

השוואת עמדות לפני ואחרי :למדגמים מזווגים tמבחן ההתערבות

מדד	לפני	אחרי	P
עמדות DASA	43.8	50.3	0.004
כלי להערכת מסוכנות	15.7	18.6	0.013
לקיחת סיכונים מושכלת כחלק מתהליך ההחלמה	9.2	11.8	0.015
תחום אחריות ותמיכה בהערכת מסוכנות ובטיחות טיפול	11.6	12.8	0.240

תוצאות מרכזיות

- **14.8% ↑** שיפור בעמדות כלפיDASA
- **18.5% ↑** שיפור בעמדות כלפי כלי הערכת מסוכנות
- **28% ↑** שיפור בעמדות כלפי לקיחת סיכונים מושכלת
- **10% ↑** שיפור בתחום אחריות ותמיכה לא מובהק) (סטטיסטית

מסקנות

ההדרכה שיפרה באופן מובהק סטטיסטית את עמדות הצוות כלפי השימוש בכלי
DASA.
ההתערבות נמצאה יעילה בשינוי עמדות הצוות.
מומלץ להרחיב את ההטמעה לכלל מחלקות האישפוז והדיסציפלינות המטפלות לצורך יצירת שפה אחידה.

דיון וסיכום

ממצאים אלו מדגישים כי התערבות הדרכתית ממוקדת יכולה להשפיע באופן משמעותי על עמדות הצוות ולהגביר את נכונותם לאימוץ כלים קליניים חדשים. בנוסף, הספרות מצביעה כי כלי ה-DASA מציג יכולת ניבוי גבוהה לאירועים אלימים בטווח קצר (75%–90%), ומאפשר תכנון התערבויות מניעתיות המפחיתות שימוש באמצעי ריסון ומשפרות את בטיחות המטופלים והצוות.
לסיכום, הטמעת כלי הערכה מובנה כגון DASA מהווה צעד משמעותי בשיפור ניהול הסיכונים במערכות בריאות הנפש. הצלחת ההטמעה תלויה לא רק ביעילות הכלי עצמו, אלא גם בעמדות הצוות ובהכשרתם. לפיכך, מומלץ להרחיב את ההדרכות לכלל הדיסציפלינות, לשלב את הכלי בתהליכי קליטה של עובדים חדשים, ולבצע מעקב מחקרי מתמשך לבחינת השפעתו על הפחתת אירועי אלימות בפועל.

DASA

ביחד .מקצוענות .אנשים.

.PowerPoint-הטבלאות והכותרות בשקף ניתנים לעריכה ב ,כל הטקסטים